

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 757/2016-13

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 26. októbra 2016 v senáte zloženom z predsedu Lajosa Mészárosa, zo sudkyne Ľudmily Gajdošíkovej (sudkyňa spravodajkyňa) a sudcu Ladislava Orosa predbežne prerokoval sťažnosť [REDACTED], zastúpeného Advokátskou kanceláriou, Záhorácka 11/A, Malacky, v mene ktorej koná advokát JUDr. Peter Schmidl, vo veci namietaného porušenia jeho základného práva podľa čl. 16 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva podľa čl. 8 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uzneseniami prokurátora Krajskej prokuratúry v Trnave č. k. Kv 26/15-18 z 10. septembra 2015 a č. k. Kv 26/15-32 z 18. decembra 2015 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť [REDACTED] o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 19. januára 2016 doručená sťažnosť [REDACTED] (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namieta porušenie svojho základného práva podľa čl. 16 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva podľa čl. 8 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uzneseniami prokurátora Krajskej prokuratúry

v Trnave (ďalej len „krajská prokuratúra“) č. k. Kv 26/15-18 z 10. septembra 2015 (ďalej len „uznesenie prokurátora krajskej prokuratúry z 10. septembra 2015“) a č. k. Kv 26/15-32 z 18. decembra 2015 (ďalej len „uznesenie prokurátora krajskej prokuratúry z 18. decembra 2015“).

Zo sťažnosti vyplýva, že sťažovateľovi bola uznesením vyšetrovateľky Policajného zboru, odboru kriminálnej polície Krajského riaditeľstva Policajného zboru v Trnave ČVS: KRP-117/1-VYS-TT-2014 z 24. júla 2015 (ďalej len „uznesenie vyšetrovateľky z 24. júla 2015“), ktorým boli do konania pribratí dvaja znalci z odboru zdravotníctva, odvetvia psychiatrie a sexuológie podľa § 150 Trestného poriadku na základe písomného príkazu sudcu pre prípravné konanie Okresného súdu Trnava (ďalej len „okresný súd“) sp. zn. 0 Tp 532/2015 zo 17. júla 2015, uložená povinnosť podrobiť sa znaleckému skúmaniu, vyšetreniu zdravotného stavu ako svedka v trestnej veci vedenej pre obzvlášť závažný zločin vraždy podľa § 145 ods. 1 Trestného zákona.

Sťažovateľ uvádza, že vo výrokovej časti predmetného uznesenia sa nachádzajú otázky, ktoré je podľa vyšetrovateľky potrebné posúdiť a zodpovedať zo strany pribratých znalcov (*„1. Či svedok... v minulosti trpel, či v súčasnosti trpí sexuálnou úchylkou alebo deviáciou, ak áno akou, popíšte v čom sa prejavuje, 2. Či svedok... má vo svojom konaní zvláštne deviantné praktiky vymykajúce sa z normálu a či má sklony tieto sexuálne praktiky prevádzať na ženách, 3. Popíšte mentálnu úroveň svedka..., 4. Popíšte emocionálnu úroveň svedka..., 5. Popíšte osobnosť svedka vzhľadom na jeho sexuálnu orientáciu, 6. Či svedok... dokáže korigovať svoje správanie, 7. Aké sú charakteristické rysy svedka, 8. Aký by bol motív konania svedka, 9. Či svedok v čase spáchania trestného činu trpel duševnou chorobou, alebo poruchou, ktorá mala vplyv na jeho rozpoznávaciu, alebo ovládacie schopnosti, 10. Či svedok... v čase spáchania trestného činu vedel rozpoznať nebezpečnosť svojho konania pre spoločnosť a či vedel svoje konanie ovládať, v prípade zníženia schopnosti uviesť mieru, 11. Či svedok v súčasnej dobe je schopný chápať zmysel trestného konania, 12. Uviesť všetky ostatné okolnosti, ktoré znalci zistia pri vyšetrení duševného stavu svedka, ktoré môžu mať vplyv na posúdenie celkového stavu“*).

Sťažovateľ uvádza, že vyšetrovatel'ka vydala toto uznesenie, pretože na základe vykonaného dokazovania bolo zistené, že sťažovateľ je dlhodobým užívateľom drogy (pervitínu, pozn.), pričom táto droga spôsobuje stav eufórie, kedy sa svedok – sťažovateľ má v takomto stave „*chváliť a vystatovať*“ nejakými skutočnosťami, ktoré sa týkajú predmetnej trestnej veci. Vykonanie znaleckého skúmania sťažovateľa bolo podľa vyšetrovatel'ky potrebné na účely verifikácie iných svedeckých výpovedí a tiež preto, lebo *«z viacerých svedeckých výpovedí vyplýva, že sa svedok voči ženám správal agresívne, nútil ich zobrať drogy, aby boli „sexuálne povolnejšie“, mal vykonávať rôzne sexuálne praktiky, bil ich a týral»*. Zároveň bolo podľa vyšetrovatel'ky možné charakteristické správanie sťažovateľa porovnať so spôsobom spáchania predmetnej vraždy.

Proti uzneseniu vyšetrovatel'ky sťažovateľ podal prostredníctvom svojho právneho zástupcu sťažnosť, o ktorej prokurátor krajskej prokuratúry rozhodol uznesením z 10. septembra 2015 tak, že ju podľa § 193 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku zamietol. Sťažovateľ uvádza, že prokurátor svoje rozhodnutie odôvodnil najmä tým, že dané znalecké skúmanie je podľa jeho názoru dôvodné, lebo *„existuje dostatočný reťazec dôkazov spočívajúci najmä v osobnom dokazovaní, t. j. vo výpovediach svedkov, ktorý v danom prípade identifikuje a stotožňuje opodstatnené podozrenie zo zneužívania omamných látok sťažovateľom. Pre možné rozptýlenie tohto podozrenia je realizované toto znalecké skúmanie, ktoré bude mať výrazný vplyv na posúdenie vierohodnosti jeho výpovede.“*. Sťažovateľ namieta, že prokurátor sa už vo vzťahu k jednotlivým otázkam položeným znalcom vo svojom odôvodnení nezaoberal ich zákonnosťou, resp. či dané otázky, najmä týkajúce sa sexuálnej orientácie sťažovateľa sa závažným spôsobom nedotýkajú jeho osobnosti a súkromia.

V sťažnosti sa ďalej uvádza, že právny zástupca sťažovateľa podal 21. septembra 2015 na Generálnej prokuratúre Slovenskej republiky (ďalej len „generálna prokuratúra“) podnet na preskúmanie zákonnosti postupu vyšetrovatel'ky a dozorujúceho prokurátora krajskej prokuratúry, kde okrem iného opätovne poukázal na nezákonnosť postupu orgánov činných v trestnom konaní, a to najmä čo sa týka preverovania a zisťovania sexuálnej orientácie sťažovateľa a posudzovania jeho trestnoprávnej

zodpovednosti. V podnete tiež upozornil na to, že v prípade svedka je v zmysle platnej právnej úpravy možné znalecky skúmať iba hodnovernosť jeho výpovede. Generálna prokuratúra tento podnet vyhodnotila tak, že podľa jej názoru je uznesenie vyšetrovateľky a naň nadväzujúce uznesenie prokurátora krajskej prokuratúry z 10. septembra 2015 správne a zákonné a boli splnené všetky zákonné podmienky na vyšetrenie duševného stavu sťažovateľa ním namietaným spôsobom. Vo vzťahu k jednotlivým otázkam, na ktoré majú znalci odpovedať, zaujal stanovisko, že z pohľadu zákonnosti takéhoto postupu sú právne irelevantné.

Keďže podľa sťažovateľa a jeho právneho zástupcu bol ich podnet nedostatočne a nesprávne vybavený, podali opakovaný podnet z 1. novembra 2015, ktorým sa domáhali nápravy priamo u námestníka generálneho prokurátora pre trestný úsek, v ktorom podrobne vysvetlili, v čom spočíva nezákonnosť postupu orgánov činných v trestnom konaní. Podľa ich názoru nezákonnosť postupu orgánov činných v trestnom konaní spočívala v znaleckom skúmaní osoby sťažovateľa týkajúcej sa jeho sexuálnej orientácie. Tento opakovaný podnet bol napokon generálnou prokuratúrou odložený, pričom podľa sťažovateľa bol nesprávne vyhodnotený ako opakovaný podnet na postup podľa § 363 a nasl. Trestného poriadku.

Sťažovateľ ďalej uvádza, že 24. novembra 2015 vyšetrovateľka vydala ďalšie takmer identické uznesenie o pribratí znalcov na vyšetrenie jeho duševného stavu, kde boli opätovne pribratí znalci z odboru zdravotníctva, odvetvia psychiatrie a sexuológie, pričom z otázok, ktoré bolo potrebné posúdiť a zodpovedať, zostali oproti predchádzajúcemu uzneseniu nasledovné otázky: „1. Či svedok... v minulosti trpel, či v súčasnosti trpí sexuálnou úchylkou alebo deviáciou, ak áno akou, popíšte v čom sa prejavuje, 2. Či svedok... má vo svojom konaní zvláštne deviantné praktiky vymykajúce sa z normálu a či má sklony tieto sexuálne praktiky prevádzať na ženách, 3. Popíšte mentálnu úroveň svedka..., 4. Popíšte emocionálnu úroveň svedka..., 5. Popíšte osobnosť svedka vzhľadom na jeho sexuálnu orientáciu, 6. Či svedok... dokáže korigovať svoje správanie, 7. Aké sú charakteristické rysy svedka, 8. Či svedok v súčasnej dobe je schopný chápať zmysel trestného konania, 9. Uviesť všetky ostatné okolnosti, ktoré znalci zistia pri vyšetrení duševného stavu svedka, ktoré môžu mať vplyv na posúdenie celkového stavu.“

Sťažovateľ uvádza, že orgány činné v trestnom konaní sa takto „*pokúsili o zmiernenie svojho zásahu do základných ľudských práv sťažovateľa garantovaných Ústavou SR, ale otázky týkajúce sa sexuality sťažovateľa sa aj v tomto uznesení opätovne nachádzajú*“.

Sťažovateľ proti uzneseniu vyšetrovateľky 3. decembra 2015 opäť podal prostredníctvom svojho právneho zástupcu sťažnosť, o ktorej prokurátor krajskej prokuratúry nerozhodol, ale uznesením z 18. decembra 2015 podľa § 230 ods. 2 písm. e) Trestného poriadku toto uznesenie vyšetrovateľky zrušil, pretože bolo neopodstatnené. Prokurátor svoje rozhodnutie odôvodnil tým, že „*ide o obdobné rozhodnutie vyšetrovateľky PZ, ktoré prokurátor vyhodnotil ako náležité a potrebné a keďže, zo zrušeného rozhodnutia nie je zrejmý dôvod, prečo vyšetrovateľka PZ vo veci postupovala bez zabezpečenia prvého znaleckého dôkazu identicky opakovane, je takéto druhé pribratie znalcov na skúmanie identického svedka neopodstatnené*“. Sťažovateľ poznamenáva, že ešte pred rozhodnutím prokurátora krajskej prokuratúry právny zástupca sťažovateľa podaním z 1. decembra 2015 upozornil zástupcov generálnej prokuratúry na existenciu dvoch skoro identických rozhodnutí o pribratí znalcov na vyšetrenie duševného stavu sťažovateľa, ako aj zmenu otázok, ktoré je potrebné zo strany znalcov posúdiť a zodpovedať, pričom v poradí druhé z predmetných uznesení bolo vydané nezákonným spôsobom, lebo pôvodné uznesenie zrušené nebolo. Dňa 17. decembra 2015 bolo toto podanie odstúpené na krajskú prokuratúru, pričom k zrušeniu uznesenia vyšetrovateľky došlo 18. decembra 2015.

Sťažovateľ touto sťažnosťou namieta, že nesprávnym procesným postupom vyšetrovateľky a prokurátora krajskej prokuratúry došlo k porušeniu jeho základného práva na súkromie podľa čl. 16 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 8 ods. 1 dohovoru.

Sťažovateľ po priblížení účelu § 150 Trestného poriadku uvádza, že z otázok, ktoré sformulovala vyšetrovateľka v uznesení o pribratí znalcov z 24. júla 2015 a v uznesení o pribratí znalcov z 24. novembra 2015, podľa sťažovateľa možno v tomto kontexte považovať za relevantné iba niektoré otázky. Otázky, ktoré sa týkajú sexuálnej orientácie sťažovateľa, sú podľa jeho názoru v príkrom rozpore s účelom § 150 Trestného poriadku.

Z ich znenia je dostatočne zrejmé, že sťažovateľ je zo strany orgánov činných v trestnom konaní vnímaný ako podozrivá osoba zo spáchania samotného skutku, pre ktorý bolo začaté trestné stíhanie. Takýto postup vyšetrovatelky je podľa sťažovateľa obchádzaním zákona a spôsobuje vážny zásah do základných práv a slobôd zaručených ústavou, najmä do práva zakotveného v čl. 16 ods. 1 ústavy. Sťažovateľ zastáva názor, že otázky týkajúce sa jeho sexuálnej orientácie sa závažným spôsobom dotýkajú jeho osobnosti a súkromia. Okrem toho poukazuje na to, že *„ústava v čl. 2 ods. 2 upravuje aj postup štátnych orgánov, ktoré môžu konať iba na základe ústavy, v jej medziach a v rozsahu a spôsobom, ktorý ustanoví zákon, v danom prípade Trestný poriadok“*. Sťažovateľ zastáva názor, že pokiaľ by vyšetrovatelka dostatočne vychádzala pri vydaní predmetného uznesenia z písomného príkazu sudcu pre prípravné konanie okresného súdu sp. zn. 0 Tp 532/2015 zo 17. júla 2015, nepostupovala by takýmto nezákonným spôsobom. Sťažovateľ ďalej uvádza, že ďalším predpokladom pre znalecké skúmanie svedka je dôležitosť jeho výpovede pre meritórne rozhodnutie v danej veci. Sťažovateľ v tejto súvislosti vyjadruje svoju pochybnosť o tom, či jeho výpoveď ako svedka je obzvlášť dôležitá pre rozhodnutie v danej veci.

Podľa názoru sťažovateľa vyšetrenie jeho duševného stavu ako svedka, ktoré *„sa dotýka jeho intímnej sféry, kde nepochybne patrí jeho sexuálny život, je závažným zásahom do jeho osobnostných práv, práva na súkromie a jeho ľudskej dôstojnosti“*.

Vo vzťahu k zachovaniu lehoty na podanie sťažnosti ústavnému súdu je v sťažnosti uvedené, že lehota je zachovaná, pretože upovedomenie o vybavení opakovaného podnetu bolo právnomu zástupcovi sťažovateľa doručené 23. novembra 2015 a uznesenie prokurátora krajskej prokuratúry z 18. decembra 2015 mu bolo doručené 4. januára 2016.

Vzhľadom na uvedené sťažovateľ navrhuje, aby ústavný súd prijal sťažnosť na ďalšie konanie, po prerokovaní veci sťažnosti vyhovel a nálezom vyslovil, že:

„1.) Základné právo sťažovateľa súkromie podľa čl. 16 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a podľa čl. 8 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, ktorý bol vyhlásený pod č. 209/1992 Zb., uzneseniami prokurátora Krajskej prokuratúry

v Trnave, sp. zn. Kv 26/15-18 zo dňa 10. 09. 2015 a sp. zn. Kv 26/15-32 zo dňa 18. 12. 2015, porušené bolo.

2.) *Uznesenie prokurátora Krajskej prokuratúry v Trnave, sp. zn. Kv 26/15-18 zo dňa 10.09.2015 a uznesenie prokurátora Krajskej prokuratúry v Trnave, sp. zn. Kv 26/15-32 zo dňa 18.12.2015 sa zrušujú a vec sa vracia tomuto orgánu na ďalšie konanie.*

3.) *Najvyšší súd je povinný uhradiť sťažovateľovi trovy konania v sume 363,79 Eur na účet jeho právneho zástupcu [REDAKOVANÉ], vedený v Slovenskej sporiteľni a. s. do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia.*“

II.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd návrh na začatie konania predbežne prerokuje podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa a zisťuje, či nie sú dôvody na odmietnutie návrhu podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania návrhy, na ktorých prerokovanie nemá právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený. Ak ústavný súd navrhovateľa na také nedostatky upozornil, uznesenie sa nemusí odôvodniť.

Podľa § 20 ods. 4 zákona o ústavnom súde je ústavný súd viazaný návrhom na začatie konania okrem prípadov výslovne uvedených v tomto zákone. Viazanosť ústavného súdu návrhom na začatie konania sa prejavuje vo viazanosti petitom, teda tou časťou sťažnosti, v ktorej sťažovateľ špecifikuje, akého rozhodnutia sa domáha (§ 20 ods. 1 zákona o ústavnom súde), čím zároveň vymedzí rozsah predmetu konania pred ústavným súdom z hľadiska požiadavky na poskytnutie ústavnej ochrany. Vzhľadom na to môže ústavný súd rozhodnúť len o tom, čoho sa sťažovateľ domáha v petite svojej sťažnosti, a vo vzťahu k tomu subjektu, ktorého označil za porušovateľa svojich práv. Platí to predovšetkým v situácii, keď je sťažovateľ zastúpený zvoleným advokátom (m. m. II. ÚS 19/05, III. ÚS 2/05, IV. ÚS 287/2011).

Sťažovateľ v petite sťažnosti namieta porušenie svojho základného práva podľa čl. 16 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 8 ods. 1 dohovoru uzneseniami prokurátora krajskej prokuratúry z 10. septembra 2015 a z 18. decembra 2015.

Podľa čl. 16 ods. 1 ústavy nedotknuteľnosť osoby a jej súkromia je zaručená. Obmedzená môže byť len v prípadoch ustanovených zákonom.

Podľa čl. 8 ods. 1 dohovoru každý má právo na rešpektovanie svojho súkromného a rodinného života, obdobia a korešpondencie.

1. K namietanému porušeniu označených práv sťažovateľa uznesením prokurátora krajskej prokuratúry z 10. septembra 2015

Jednou zo základných podmienok prijatia sťažnosti na ďalšie konanie je jej podanie v lehote ustanovenej v § 53 ods. 3 zákona o ústavnom súde. Táto lehota je dvojmesačná a začína plynúť od právoplatnosti rozhodnutia, oznámenia opatrenia alebo upovedomenia o inom zásahu, pričom pri opatrení alebo inom zásahu sa počíta odo dňa, keď sa sťažovateľ mohol o opatrení alebo inom zásahu dozvedieť.

Ústavný súd v rámci svojej rozhodovacej činnosti konštantne uvádza, že sťažnosť podľa čl. 127 ústavy nemožno považovať za časovo neobmedzený právny prostriedok ochrany základných práv alebo slobôd (napr. I. ÚS 33/02, II. ÚS 29/02, III. ÚS 55/02, III. ÚS 62/02). Nedodržanie tejto lehoty je preto zákonom ustanoveným dôvodom na odmietnutie sťažnosti ako oneskorene podanej (§ 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde).

Sťažovateľ v sťažnosti namieta porušenie označených práv uznesením prokurátora krajskej prokuratúry z 10. septembra 2015, ktorým bola podľa § 193 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku jeho sťažnosť proti uzneseniu vyšetrovateľky z 24. júla 2015 zamietnutá ako nedôvodná.

Z obsahu sťažnosti vyplýva, že sťažovateľ proti označenému uzneseniu prokurátora krajskej prokuratúry podal prostredníctvom svojho právneho zástupcu podnet generálnej prokuratúry na preskúmanie zákonnosti postupu vyšetrovateľky a prokurátora krajskej prokuratúry. Generálna prokuratúra tento podnet vyhodnotila tak, že podľa jej názoru je uznesenie vyšetrovateľky a naň nadväzujúce uznesenie prokurátora krajskej prokuratúry z 10. septembra 2015 správne a zákonné. Keďže podľa sťažovateľa a jeho právneho zástupcu bol ich podnet nedostatočne a nesprávne vybavený, podali opakovaný podnet, ktorý bol generálnou prokuratúrou odložený. V nadväznosti na to sa v sťažnosti vo vzťahu k zachovaniu lehoty na jej podanie ústavnému súdu uvádza, že lehota je zachovaná, pretože upovedomenie o vybavení opakovaného podnetu bolo právnemu zástupcovi sťažovateľa doručené 23. novembra 2015.

Ústavný súd však z príloh, ktoré mu boli so sťažnosťou doručené, zistil, že sťažovateľ prostredníctvom svojho právneho zástupcu podával generálnej prokuratúre proti napadnutému uzneseniu „*podnet na podanie mimoriadneho opravného prostriedku*“ podľa § 363 ods. 1 Trestného poriadku. Generálna prokuratúra toto jeho podanie aj vybavila ako návrh na zrušenie právoplatného rozhodnutia v prípravnom konaní podľa § 363 ods. 1 Trestného poriadku. Z prípisu generálnej prokuratúry č. k. XVI/2 Pz 96/15/1000-6 zo 14. októbra 2015 vyplýva, že podľa jej zistení sú rozhodnutia vyšetrovateľky a prokurátora krajskej prokuratúry správne a zákonne. Generálna prokuratúra zároveň

s poukazom na § 364 ods. 1 Trestného poriadku uviedla, že tento návrh, ktorý podal právny zástupca v zastúpení sťažovateľa, bol podaný neoprávnenou osobou, preto bola zákonnosť oboch namietaných rozhodnutí preskúmaná len na základe oprávnenia generálneho prokurátora Slovenskej republiky podľa § 364 ods. 2 Trestného poriadku. Tento prípis generálnej prokuratúry bol právnenému zástupcovi sťažovateľa doručený 20. októbra 2015.

Vo vzťahu k ich opakovanému podnetu, na ktorý sa odvoláva sťažovateľ v sťažnosti, z prípisu generálnej prokuratúry č. k. XV1/2 Pz 112/15/1000-4 z 12. novembra 2015 právnenému zástupcovi sťažovateľa doručeného 23. novembra 2015 vyplýva, že generálna prokuratúra považovala toto podanie za opakovaný návrh na zrušenie právoplatného rozhodnutia v prípravnom konaní podľa § 363 a nasl. Trestného poriadku, pričom ho odložila.

Ústavný súd vo vzťahu k argumentácii sťažovateľa o zachovaní lehoty na podanie sťažnosti konštatuje, že túto jeho argumentáciu neakceptuje, pričom ako rozhodujúcu skutočnosť zohľadnil to, že sťažovateľ ňou nenamieta porušenie svojich práv aj prípisom, resp. postupom generálnej prokuratúry, navyše sťažovateľ, resp. v jeho zastúpení právny zástupca, ani nebol oprávnený na podanie takéhoto podnetu podľa § 363 a nasl. Trestného poriadku. Okrem toho ústavný súd v súlade so svojou judikatúrou (napr. IV. ÚS 330/04, I. ÚS 186/05, II. ÚS 94/06, IV. ÚS 126/07, III. ÚS 486/2013) poukazuje aj na to, že v čase vydania uznesenia prokurátora krajskej prokuratúry mal sťažovateľ možnosť domôcť sa ochrany základných práv alebo slobôd využitím jemu dostupných a účinných prostriedkov nápravy pred iným orgánom verejnej moci. V tomto konkrétnom prípade bol takýmto prostriedkom podnet podľa § 31 ods. 1, resp. následne § 34 ods. 1 zákona č. 153/2001 Z. z. o prokuratúre v znení účinnom do 31. decembra 2015.

Keďže ústavný súd musí pri posudzovaní otázky dodržania lehoty na podanie sťažnosti vychádzať z doslovného znenia zákona o ústavnom súde, posudzoval lehotu na podanie sťažnosti podľa § 53 ods. 3 zákona o ústavnom súde od právoplatnosti, resp. doručenia napadnutého uznesenia prokurátora krajskej prokuratúry z 10. septembra 2015 sťažovateľovi.

Sťažovateľ síce v sťažnosti neuvádza, kedy mu bolo napadnuté uznesenie prokurátora krajskej prokuratúry z 10. septembra 2015 doručené, na predmetnom uznesení sa však nachádza pečiatka s dátumom doručenia tohto uznesenia právnomu zástupcovi sťažovateľa (16. september 2015, pozn.), pričom prvé podanie adresované generálnej prokuratúre proti tomuto uzneseniu je z 21. septembra 2015, možno preto predpokladať, že sťažovateľ sa s napadnutým uznesením prokurátora krajskej prokuratúry oboznámil už pred 21. septembrom 2015.

Sťažnosť sťažovateľa bola ústavnému súdu doručená 19. januára 2016, pričom na poštovú prepravu bola daná 15. januára 2016, teda je zjavné, že bola podaná po lehote podľa § 53 ods. 3 zákona o ústavnom súde, preto je potrebné túto sťažnosť považovať za oneskorene podanú.

V prípade podania sťažnosti po uplynutí zákonom ustanovenej lehoty zákon o ústavnom súde neumožňuje zmeškanie tejto kogentnej lehoty odpustiť (napr. IV. ÚS 14/03).

Z uvedeného dôvodu ústavný súd sťažnosť sťažovateľa v tejto časti odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde ako podanú oneskorene.

2. K namietanému porušeniu označených práv sťažovateľa uznesením prokurátora krajskej prokuratúry z 18. decembra 2015

Prokurátor krajskej prokuratúry uznesením z 18. decembra 2015 podľa § 230 ods. 2 písm. e) Trestného poriadku zrušil uznesenie vyšetrovateľky ČVS: KRP-117/1-VYS-TT-2014 z 24. novembra 2015, ktorým podľa § 142 ods. 1 Trestného poriadku pribrala do konania znalcov z odboru zdravotníctva, odvetvia psychiatrie a sexuológie na vyšetrenie duševného stavu svedka – sťažovateľa, kde zároveň uložila znalcom posúdiť a zodpovedať otázky uvedené v tomto uznesení, z dôvodu, že je neopodstatnené.

Napadnuté uznesenie bolo právnomu zástupcovi sťažovateľa doručené 4. januára 2016. Keďže v sťažnosti nie je uvedené, kedy bolo napadnuté uznesenie doručené sťažovateľovi, ústavný súd vychádza z toho, že sťažovateľ sa s týmto uznesením oboznámil najskôr po tomto dátume.

Sťažovateľ v sťažnosti namieta, že aj týmto rozhodnutím prokurátora krajskej prokuratúry bolo porušené jeho základné právo podľa čl. 16 ods. 1 ústavy a právo podľa čl. 8 ods. 1 dohovoru. Sťažovateľ však už ďalej neuvádza, prečo, resp. z akých dôvodov malo dôjsť k porušeniu označených práv. Argumentácia porušenia označených práv sťažovateľa smeruje len k uzneseniu prokurátora krajskej prokuratúry z 10. septembra 2015, ktorým tento prokurátor zamietol jeho sťažnosť proti uzneseniu vyšetrovateľky z 24. júla 2015, resp. k samotným uzneseniam vyšetrovateľky z 24. júla 2015 a z 24. novembra 2015, ktorými pribrala do konania znalcov a položila im aj otázky, na ktoré požaduje odpoveď.

V súlade s princípom subsidiarity zakotveným v čl. 127 ods. 1 ústavy, v súlade s ktorým ústavný súd môže konať o namietanom porušení práv sťažovateľa a vecne sa zaoberať iba tými sťažnosťami, ak sa sťažovateľ nemôže v súčasnosti a nebude môcť ani v budúcnosti domáhať ochrany svojich práv pred iným súdom prostredníctvom iných právnych prostriedkov, ktoré mu zákon na to poskytuje, posúdil ústavný súd sťažnosť sťažovateľa. Namietané porušenie niektorého zo základných práv alebo slobôd nezakladá automaticky aj právomoc ústavného súdu na konanie o nich. Pokiaľ ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosti fyzickej osoby alebo právnickej osoby zistí, že ochrany toho základného práva alebo slobody, porušenie ktorých namieta, sa sťažovateľ môže domôcť využitím jemu dostupných a aj účinných právnych prostriedkov nápravy, prípadne iným zákonom upraveným spôsobom pred iným súdom alebo pred iným štátnym orgánom, musí takúto sťažnosť odmietnuť z dôvodu nedostatku svojej právomoci na jej prerokovanie (napr. m. m. I. ÚS 103/02, I. ÚS 6/04, II. ÚS 122/05, IV. ÚS 179/05, IV. ÚS 243/05, II. ÚS 90/06, III. ÚS 42/07).

Zmysel a účel princípu subsidiarity je založený na tom, že ochrana ústavnosti nie je a ani podľa povahy vecí nemôže byť výlučne úlohou ústavného súdu, ale úlohou všetkých orgánov verejnej moci v rámci im zverených kompetencií. Všeobecné súdy, ktoré v občianskom súdnom konaní sú povinné vykladať a aplikovať príslušné zákony na konkrétny prípad v súlade s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou podľa čl. 7 ods. 5 ústavy, sú primárne zodpovedné aj za dodržiavanie tých práv a základných slobôd, ktoré ústava alebo medzinárodná zmluva dotknutým fyzickým osobám zaručuje. Ústavný súd predstavuje v tejto súvislosti ultima ratio inštitucionálny mechanizmus, ktorý nasleduje až v prípade nefunkčnosti všetkých ostatných orgánov verejnej moci, ktoré sa na ochrane ústavnosti podieľajú. Opačný záver by znamenal popieranie princípu subsidiarity právomoci ústavného súdu podľa zásad uvedených v § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde (III. ÚS 149/04, IV. ÚS 135/05).

Zásada subsidiarity zahŕňa okrem iného aj princíp minimalizácie zásahov ústavného súdu do právomoci všeobecných súdov, ktorých rozhodnutia sú v konaní o sťažnosti preskúmané (IV. ÚS 303/04).

Sťažovateľ podľa názoru ústavného súdu namieta porušenie práv, ktorých ochrany sa môže domáhať v konaní pred všeobecnými súdmi podľa § 11 a nasl. Občianskeho zákonníka.

Ústavný súd v nadväznosti na uvedené sťažnosť odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde pre nedostatok svojej právomoci na jej prerokovanie.

Sťažovateľovi nič nebráni, aby v budúcnosti napadol sťažnosťou podľa čl. 127 ods. 1 ústavy aj konečné rozhodnutie, ktoré bude v jeho právnej veci vydané, t. j. rozhodnutie o poslednom procesnom prostriedku, ktoré mu zákon na ochranu jeho práv účinne poskytuje, ak dospeje k záveru, že v dôsledku tohto rozhodnutia boli porušené jeho ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou garantované práva alebo slobody. Najskôr teda musí prebehnúť celé konanie až do štádia meritórneho právoplatného rozhodnutia

všeobecných súdov a až potom sa sťažovateľovi naskytne možnosť na eventuálne podanie sťažnosti ústavnému súdu.

Ústavný súd už vyslovil, že nemožno akceptovať, aby napĺňanie úsilia o spravodlivé súdne konanie príslušným všeobecným súdom nahradzoval ústavný súd svojím vstupovaním a ingerenciou konania pred všeobecnými súdmi. Ústavný súd môže urobiť zásah na ochranu ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou garantovaných práv sťažovateľa až vtedy, keď už ostatné orgány verejnej moci nemajú možnosť namietaný protiústavný stav napraviť (m. m. IV. ÚS 322/09).

Keďže sťažnosť bola odmietnutá, rozhodovanie o ďalších procesných návrhoch sťažovateľa v uvedenej veci stratilo opodstatnenie, preto sa nimi ústavný súd už nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 26. októbra 2016